

## Sadržaj

|                                                                                               |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Predgovor</i> .....                                                                        | 9   |
| <b>I. NEKE UVODNE HISTORIOGRAFSKE ODREDNICE<br/>O ISTOČNOM PITANJU</b> .....                  | 13  |
| 1. Što je Istočno pitanje .....                                                               | 15  |
| 2. Istočno pitanje u vremenu i prostoru .....                                                 | 25  |
| 3. Istočno pitanje u historiografskim i drugim radovima.....                                  | 31  |
| 4. Istočno pitanje u leksikografiji.....                                                      | 41  |
| <b>II. ISTOČNO PITANJE U EUROPSKIM<br/>I SVJETSKIM OKVIRIMA. PREGLED (1566.–1923.)</b> .....  | 47  |
| 1. Istočno pitanje i europska ravnoteža.....                                                  | 49  |
| 2. Prvi porazi Osmanlija u drugoj polovini 16. stoljeća .....                                 | 53  |
| 3. Osmanlijski porazi i uzmicanje<br>od Siska 1593. do Hotina (1621.).....                    | 58  |
| 4. Kandijski rat i Vašvarski mir (1645.–1664.–1669.) .....                                    | 62  |
| 5. Veliki rat za oslobođenje i potiskivanje Osmanlija<br>iz srednje Europe (1683.–1698.)..... | 65  |
| 6. Srijemsko-karlovački mir i njegove posljedice (1699.) .....                                | 70  |
| 7. Istočno pitanje u početku 18. stoljeća<br>i Požarevački mir (1718.) .....                  | 74  |
| 8. Neuspjeh austro-ruskog saveza i Beogradski mir 1739. ....                                  | 78  |
| 9. Rusija preuzima istočno pitanje.<br>Mir u Kučuk-Kajnardžiju (1774.) .....                  | 80  |
| 10. Neuspjeli nastup Austrije i Rusije.<br>Mir u Svištovu 1791. i Jašiju 1792.....            | 85  |
| 11. Neuspjeh reformi sultana Selima III.<br>potkraj 18. i na početku 19. stoljeća .....       | 90  |
| 12. Istočno pitanje u prvim godinama<br>napoleonskih ratova (1797.–1804.) .....               | 93  |
| 13. Istočno pitanje u režiji carske Francuske.<br>Prvi srpski ustanak (1804.–1815.).....      | 96  |
| 14. Drugi srpski i Grčki ustanak.<br>Mir u Jedrenu (1815.–1821.–1829.).....                   | 100 |

|                                                                                                                                            |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 15. Unutarnje raspolaganje Osmanskog Carstva – novi reformni pokušaji (1830.–1852.)                                                        | 105 |
| 16. Krimski rat i Pariški mir (1853.–1856.)                                                                                                | 111 |
| 17. Istočno pitanje u razdoblju od Krimskog do Prusko-francuskog rata (1856.–1871.)                                                        | 118 |
| 18. Ustanci i ratovi na Balkanu – početak istočne krize (1875.–1876.)                                                                      | 126 |
| 19. Rusko-turski rat, Sanstefanski mir i Berlinski kongres (1877.–1878.)                                                                   | 132 |
| 20. Prestrojanje velesila i zastoj u rješavanju Istočnog pitanja (1878.–1903.)                                                             | 137 |
| 21. Mladoturska revolucija i aneksijska kriza kao prethodnice balkanskim ratovima (1903.–1911.)                                            | 144 |
| 22. Italija i balkanske države otvaraju istočno pitanje (1911.–1913.)                                                                      | 148 |
| 23. Istočno pitanje u Prvome svjetskom ratu (1914.–1918.)                                                                                  | 155 |
| 24. Mirovni ugovori u Parizu i okolici. Osmansko Carstvo postaje Republika Turska. Tursko-grčki rat i konac Istočnog pitanja (1918.–1923.) | 159 |

### III. OSMANLIJSKA AGRESIJA I OBRANA

|                                                                                                       |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| HRVATSKOGA PROSTORA (1415. DO 1593.)                                                                  | 165 |
| 1. Uvodna razmišljanja                                                                                | 167 |
| 2. Općenito o agresijama na Hrvatsku                                                                  | 181 |
| 3. Osmanlijski napadi i pljačkaški pohodi do pada Bosne 1463. godine                                  | 183 |
| 4. Osmanlijski upadi od pada Bosne do Krbavske bitke (1463. – 1493.)                                  | 191 |
| 5. Novi osmanlijski osvajački pohodi i osvajanja od krbavskog poraza do sigetske opsade (1493.–1566.) | 198 |
| 6. Obrana Pounja i Pokuplja od sigetske do sisačke bitke (1566.–1593.)                                | 214 |

### IV. HRVATI I ISTOČNO PITANJE

|                                                                                                 |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| OD SISAČKE POBJEDE DO MIRA U SVIŠTOVU (1593. DO 1791.)                                          | 235 |
| 1. "Dugi rat" protiv Osmanskog Carstva i početak rješavanja Istočnog pitanja (1593.–1606.)      | 237 |
| 2. Zastoj i kolebanje u rješavanju Istočnog pitanja (1606.–1664.)                               | 266 |
| 3. Veliki oslobodilački rat – prvi veći korak u rješavanju Istočnog pitanja (1664.–1683.–1699.) | 277 |
| 4. Korak naprijed i dva koraka unatrag u rješavanju Istočnog pitanja (1699.–1739.)              | 311 |
| 5. Potpuni zastoj i konačni neuspjeh u rješavanju Istočnog pitanja (1739.–1791.)                | 317 |

|                                                                                                        |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| V. HRVATI O POTREBI RJEŠAVANJA ISTOČNOG PITANJA U 19. I U POČETKU 20. STOLJEĆA.                        | 325 |
| Uvod                                                                                                   | 327 |
| 1. Drašković, Mihanović i "ilirci" o Istočnom pitanju (1832.–1848.)                                    | 329 |
| 2. Metel Ožegović pokreće rješavanje Istočnog pitanja u Habsburškoj Monarhiji 1842. godine             | 338 |
| 3. Imbro I. Tkalac i njegova stajališta o Istočnom pitanju                                             | 345 |
| 4. Franjo Rački i Istočno pitanje od 1860. do 1885. godine                                             | 357 |
| 5. Narodna stranka potiče rješavanje Istočnog pitanja (1862.–1866.)                                    | 384 |
| 6. Eugen Kvaternik o Istočnom pitanju od 1859. do 1868. godine                                         | 393 |
| 7. Hrvatski sabor o istočnoj krizi (1875.–1878.)                                                       | 406 |
| 8. Hrvatsko-srpski "novinarski rat" 1875.–1878. o pripadnosti Bosne i Hercegovine                      | 425 |
| 9. Ante Starčević i Istočno pitanje                                                                    | 447 |
| 10. Mihovil Pavlinović o Istočnom pitanju te o Bosni i Hercegovini (1860.–1878.)                       | 468 |
| 11. Istarski Hrvati o istočnoj krizi i njezinu rješavanju (1878.)                                      | 485 |
| 12. Otpor austrougarskoj okupaciji 1878. u Bosni i njegov odjek u Hrvatskoj                            | 498 |
| 13. Kretska ustanak i grčko-osmanlijski rat pokreću nade u rješavanje Istočnog pitanja (1896.–1897.)   | 526 |
| 14. Stjepan Radić i Ferdo Šišić o pripadnosti Bosne i Hercegovine u doba aneksijske krize 1908. godine | 535 |

|                                           |     |
|-------------------------------------------|-----|
| ZAKLJUČNA RAZMATRANJA O ISTOČNOM PITANJU. | 551 |
| SUMMARY.                                  | 559 |

|                             |     |
|-----------------------------|-----|
| Popis ilustracija           | 565 |
| Popis zemljovida            | 567 |
| Izbor iz literature         | 569 |
| Kazalo osobnih imena        | 579 |
| Kazalo zemljopisnih pojmova | 589 |
| Bilješka o autoru           | 603 |